

अथ

सुदर्शनशतक-

प्रारम्भः ।

श्रियःकान्तायकल्याण-
निधयेनिधयेऽर्थिनाम् ॥
श्रीवेङ्कटनिवासाय-
श्रीनिवासायमंगलम् ॥

सकलशास्त्रपारीणेन प्रत्यक्षितचक्रराजेन परमकारुणिकेन श्रीकूरनारायणमुनिवरेण विरचितं जपतां सकलविरोधिनिरसनपूर्वकसकलेष्टफलप्रापकं श्रीसुदर्शनशतकं तदिदं श्रीशैलश्रीमदनन्तपूरुषाचार्यसिंहासनासीनश्रीवेङ्कटाचार्यैः सम्यक् परिशोध्य मुद्रापितम् ।

॥ श्रीमते रामानुजाय नमः ॥

अथ श्रीकूरनारायणमुनिप्रणीतं सुदर्शनशतकं प्रारभ्यते

रङ्गेशविज्ञप्तिकरामयस्य चकार चक्रेशनुतिं निवृत्तये ।
समाश्रयेऽहं वरपूरणीयं तं कूरनारायणनामकं मुनिम् ॥

सौदर्शन्युज्जिहाना दिशि विदिशि तिरस्कृत्य सा-
वित्रमर्चिर्बाह्याबाह्यान्धकारक्षतजगदगदंकारभूम्ना
स्वधाम्ना । दोःखर्जूदूरगर्जद्विबुधरिपुवधूकण्ठवैक-
ल्यकल्या ज्वाला जाज्वल्यमाना वितरतु भवतां
वीप्सयाऽभीप्सितानि ॥१॥ प्रत्युद्यातं मयूखैर्नभसि

दिनकृतः प्राप्तसेवं प्रभाभिर्भूमौ सौमेरवीभिर्दिवि
वरिवसितं दीप्तिभिर्दैवधाम्नाम् । भूयस्यै भूतये वः
स्फुरतु सकलदिग्भ्रान्तसान्द्रस्फुलिङ्गं चाक्रं जाग्र-
त्प्रतापं त्रिभुवनविजयव्यग्रमुग्रं महस्तत् ॥ २ ॥
पूर्णे पूरैः सुधानां सुमहति लसतः सोमबिम्बालवाले
बाहाशाखावरुद्धक्षितिगगनदिवश्चक्रराजद्रुमस्य ।
ज्योतिश्छद्मा प्रवालः प्रकटितसुमनःसंपदुत्तंसल-
क्ष्मीं पुष्णन्नाशामुखेषु प्रदिशतु भवतां सप्रकर्षं प्रह-

र्षम् ॥ ३ ॥ आराद्दारात्सहस्राद्विसरति विमतक्षेपद-
क्षाद्यदक्षान्नाभेर्भास्वत्सनाभेर्निजविभवपरिच्छिन्न-
भूमेश्च नेमेः । आम्नायैरेककण्ठैः स्तुतमहिम महो
माधवीयस्य हेतेस्तद्वो दिक्ष्वेधमानं चतसृषु चतुरः
पुष्यतात्पूरुषार्थान् ॥ ४ ॥श्यामं धामप्रसृत्या क्वच-
न भगवतः क्वापि बभ्रु प्रकृत्या शुभ्रं शेषस्य भासा
क्वचन मणिरुचा क्वापि तस्यैव रक्तम् । नीलं श्रीने-
त्रकान्त्या क्वचिदपि मिथुनस्यादिमस्येव चित्रां

व्यातन्वानं वितानश्रियमुपचिनुताच्छर्म वश्चक्र-
भानम् ॥ ५ ॥ शंसन्त्युन्मेषमुच्छोषितपरमहसो भा-
स्वतः कैटभारेरिन्धे संध्येव नक्तंचरविलयकरी या
जगद्वन्दनीया । बन्धूकच्छायबन्धुच्छविघटितघ-
नच्छेदमेदस्विनी सा राथाङ्गी रश्मिभङ्गी प्रणुदतु
भवतां प्रत्यहोत्थानमेनः ॥ ६ ॥ साम्यं धूम्याप्रवृ-
द्ध्या प्रकटयति नभस्तारकाजालकानि स्फौलिङ्गीं
यान्ति कान्तिं दिशति यदुदये मेरुरङ्गारशङ्काम् ।

अग्निर्मग्नार्चिरैक्यं भजति दिननिशावल्लभौ दुर्लभा-
भौ ज्वालावर्ताविव स्तः प्रहरणपतिजं धाम वस्त-
द्धिनोतु ॥७॥ दृष्टेऽधिव्योम चक्रे विकचनवजपासं-
निकाशे सकाशं स्वर्भानुर्भानुरेष स्फुटमिति कल-
यन्नागतो वेगतोऽस्य । निष्टप्तो यैर्निवृत्तो विधुमिव
सहसा स्प्रष्टुमद्यापि नेष्टे घर्मांशुं ते घटन्तामहित-
विहतये भानवो भास्वरा वः ॥ ८ ॥ देवं हेमाद्रितुङ्गं
पृथुभुजशिखरं बिभ्रतीं मध्यदेशे नाभिद्वीपाभिरा-

मामरविपिनवर्ती शेषशीर्षासनस्थाम् । नेमिं पर्या-
यभूमिं दिनकरकिरणादृष्टसीमः परीत्य प्रीत्यै व-
श्चक्रवालाचल इव विलसन्नस्तु दिव्यास्त्ररश्मिः॥९॥
एकं लोकस्य चक्षुर्द्धिविधमपनुदत्कर्म नम्रत्रिनेत्रं
दात्रर्थानां चतुर्णां गमयदरिगणं पञ्चतां षड्गुणाढ्य-
म् । सप्तार्चिःशोषिताष्टापदनवकिरणश्रेणिरज्यद्द-
शाशं पर्यस्याद्वः शताङ्गावयवपरिवृढज्योतिरीतीः
सहस्रम् ॥ १० ॥ उच्चण्डे यच्छिखंडे निबिडयति

नभःक्रोडमकोंऽटति द्यामभ्यस्य प्रौढतापग्लपित-
वपुरपो बिभ्रतीरभ्रपङ्क्तीः। धत्ते शुष्यत्सुधोत्सो वि-
धुरपमधुनः क्षौद्रकोशस्य साम्यं रक्षन्त्वस्त्रप्रभोस्ते
रचितसुचरितव्युष्टयो घृष्टयो वः॥११॥ पङ्कौघो दी-
र्घिकाम्भस्यवनिधरतटे गैरिकाम्बुप्रपातः सिन्दूरं
कुञ्जराणां दिशि दिशि गगने सांध्यमेघप्रबन्धः।पा-
रावारे प्रवालो वनभुवि च तथा प्रेक्ष्यमाणः प्रमुग्धैः

साधिष्ठं वः प्रमोदं जनयतु दनुजद्वेषिणस्त्वैषराशिः ॥ १२ ॥ भानो भा नो त्वदीया स्फुरति कुमुदिनीमित्र ते कुत्र तेजस्तारास्थारादधीरोऽस्यनल न भवतः स्वैरमैरंमदार्चिः। शंसन्तीत्थं नभःस्था यदुदयसमये चक्रराजांशवस्ते युष्माकं प्रौढतापप्रभवभवगदापक्रमाय क्रमन्ताम् ॥ १३ ॥ जग्ध्वा कर्णेषु दूर्वाङ्कुरमरिसुहृशामक्षिषु स्वर्वधूनां पीत्वा चाम्भश्चरन्त्यः

१ पाठान्तरम् प्रबोधम् ।

सवृषमनुगता वल्लवेनादिमेन । गावो वश्चक्रभर्तुः प-
रममृतरसं प्रश्रितानां दुहाना ऋद्धिं स्वालोकलुप्त-
त्रिभुवनतमसः सानुबन्धां ददन्ताम् ॥ १४ ॥ सेना
सेनां मघोनो महति रणमुखेऽलं भयं लम्भयन्तीरु-
त्सेकोष्णालुदोष्णां प्रथमदिविषदामावलीर्यावलीढे।
विश्वं विश्वंभराद्यं रथपदधिपतेर्लीलया पालय-
न्ती वृद्धिः सा दीधितीनां वृजिनमनुजनुर्मार्जयत्वा-
र्जितं वः ॥ १५ ॥ तप्ता स्वेनोष्मणेव प्रतिभटवपुषा-

मस्रधारा धयन्ती प्राप्तेव क्षीबभावं प्रतिदिशमसकृ-
त्तन्वती घूर्णितानि । वंशास्थिस्फोटशब्दं प्रकटय-
ति पटून्यावहन्त्यट्टहासान्भा सा वः स्यन्दनाङ्गप्र-
भुसमुदयिनी स्पन्दतां चिन्तिताय ॥ १६ ॥ दैवैरा-
सेव्यमानो दनुजभटभुजादण्डदर्पोष्मतप्तैराशारो-
धोतिलङ्घी लुठदुडुपटलीलक्ष्यडिण्डीरपिण्डः । र-
ङ्गज्ज्वालातरङ्गत्रुटितरिपुतरुव्रातपातोग्रमार्गश्चा-

१ पा० व्यपदिशति ।

क्तो वः शोचिरोघः शमयतु दुरितापह्नवं दाववह्निम्
॥१७॥ भ्राम्यन्ती संश्रितानां भ्रमशमनकरी च्छन्न-
सूर्यप्रकाशा सूर्यालोकानुरूपा रिपुहृदयतमस्का-
रिणी निस्तमस्का।धारासंपातिनी च प्रकटितदहना
दीप्तिरस्त्रेशितुर्वश्चित्रा भद्राय विद्रावितविमतजना
जायतामायताय ॥ १८॥ निन्ये वन्येव काशी दव-
शिखिजटिलज्योतिषा येन दाहं कृत्या वृत्त्या विलि-
ल्ये शलभसुलभया यत्र चित्रप्रभावे । रुद्रोऽप्यद्रे-

र्दुहित्रा सह गहनगुहां यद्भयादभ्ययासीद्दिश्याद्भि-
श्चार्चितो वः स शुभमनिभृतं शौरिहेतिप्रतापः॥१९॥
उद्यन्बिम्बादुदारान्नयनजलहिमं मार्जयन्निर्जरी-
णामज्ञानध्वान्तमूर्छाकरजनिरजनीभञ्जनव्यञ्जि -
ताध्वा। न्यक्कुर्वाणो ग्रहाणां स्फुरणमपहरन्नार्चिषः
पावकीयाश्चक्रेशार्कप्रकाशो दिशतु दश दिशो व्य-
श्नुवानं यशो वः ॥ २० ॥ वर्गस्य स्वर्गधाम्नामपि द-
नुजनुषां विग्रहं निग्रहीतुं दातुं सद्योबलानां श्रियम-

तिशायिनीं पत्रभङ्गानुवृत्त्या । योक्तुं देदीप्यते या युगपदपि पुरो भूतिमय्या प्रकृत्या सा वो नुद्यादवि-द्यां द्युतिरमृतरसस्यन्दिनी स्यान्दनाङ्गी ॥ २१ ॥
दाहं दाहं सपत्नान्समरभुवि लसद्भस्मना वर्त्मना यान्क्रव्यादप्रेतभूताद्यभिलषितपुषा प्रीतकापालि-केनाकङ्कालैः कालधौतं गिरिमिव कुरुते यः स्वकी-र्तैर्विहर्तुं घृष्टिः सांदृष्टिकं वः सकलमुपनयत्वायुधा-ग्रेसरस्य ॥ २२ ॥ दग्धानां दानवानां सभसितनि-

चयैरास्थिभिः सर्वशुभ्रां पृथ्वीं कृत्वापि भूयो नवरुधिरझरीकौतुकं कौणपेभ्यः। कुर्वाणं बाष्पपूरैः कुचतटघुसृणक्षालनैस्तद्वधूनां पापं पापच्यमानं शमयतु भवतां शस्त्रराजस्य तेजः॥२३॥ मा गान्मोषं ललाटानल इति मदनद्वेषिणा ध्यायतेव स्रष्ट्रा प्रोन्निद्रवासाम्बुजदलपटलप्लोषमुत्पश्यतेव। वज्राग्निर्मा स्म नाशं व्रजदिति चकितेनेव शक्रेण बद्धैः स्तोत्रैरस्त्रेश्वरस्य द्यतु दुरितशतं द्योतमाना द्युतिर्वः॥२४॥

[इति ज्वालावर्णनम्।

शस्त्रास्त्रं शात्रवाणां शलभकुलमिव ज्वालया लेलि-
हाना घोषैः स्वैः क्षोभयन्ती विघटितभगवद्योगनि-
द्रान्समुद्रान् । व्यूढोरःप्रौढचारत्रुटितपटुरटत्की-
कसक्षुण्णदैत्या नेमिः सौदर्शनी वः श्रियमतिशयि-
नीं दाशतादाशताब्दम् ॥२८॥ धारा चक्रस्य तारा-
गणकणविततिद्योतितद्युप्रचारा पारावाराम्बुपूरक्व-
थनपिशुनितोत्तालपातालयात्रा । गोत्राद्रिस्फोटश-
ब्दप्रकटितवसुधामण्डलीचण्डयाना पन्थानं वः प्र-

दिश्यात्प्रशमनकुशला पाप्मनामात्मनीनम्॥२६॥
यात्रा या त्रातलोका प्रकटितवरुणत्रासमुद्रे समुद्रे
सत्त्वासत्त्वासहोष्मा कृतसगरुद्गस्पन्ददानाददा-
ना। हानिं हा निन्दितानां जगति परिषदां दानवीनां
नवीनां चक्रे चक्रेशनेमिः शमुपहरतु सा सप्रभा व-
प्रभा वः॥२७॥यत्रामित्रान्दिधक्षौ प्रविशति बलिनो
धाम निःसीमधाम्नि ग्रस्तापस्तापशीर्णैः प्रगुणित-
सिकतो मौक्तिकैः शौक्तिकेयैः । राशिर्वारामपारां

प्रकटयति पुनर्वैरिदाराश्रुपूरैर्वृद्धिं निर्याति निर्याप-
यतु स दुरितान्यस्त्रराजप्रधिर्वः ॥२८॥ कक्ष्यातौल्येन
कद्रूतनयफणमणीन्कल्पयन्दीपस्य युञ्जन्पातालान्तः-
प्रपाती निखिलमपि तमः स्वेन धाम्ना निगीर्य । दैते-
यप्रेयसीनां वमति हृदि हतप्रेयसां भूयसां यश्चक्रा-
ग्रीयाग्रदेशो दहतु विलसितं बहसावंहसां वः ॥२९॥
कृष्णाम्भोदस्य भूषा कृतनयनयनव्याहतिर्भार्गव-
स्य प्राप्तामावेदयन्ती प्रतिभटसुदृशामुद्भटां बाष्प-

वृष्टिम् । निष्टप्ताष्टापदश्रीः सममममरचमूगर्जितैरु-
ज्जिहाना कीर्तिं वः केतकीभिः प्रथयतु सदृशीं चञ्च-
ला चक्रधारा ॥ ३० ॥ वप्राणां भेदनीं यः परिणति-
मखिलश्लाघनीयां दधानः क्षुण्णां नक्षत्रमालां दिशि
दिशि विकिरन्विद्युता तुल्यकक्ष्यः।निर्याणेनोत्कटे-
न प्रकटयति नवं दानवारिप्रकर्षं चक्राधीशस्य भ-
द्रो वशयतु भवतां स प्रधिश्चित्तवृत्तिम् ॥ ३१ ॥ ना-
कौकःशत्रुजत्रुत्रुटनविघटितस्कन्धनीरन्ध्रनिर्यन्त्र-

व्यक्तव्यास्त्रहव्यग्रसनरसलसज्ज्वालजिह्वालवह्नि-
म् । यं दृष्ट्वा सांयुगीनं पुनरपि विदधत्याशिषो वीर्य-
वृद्ध्यै गीर्वाणा निर्वृणाना वितरतु स जयं विष्णुहेति-
प्रधिर्वः ॥ ३२ ॥ धन्वाध्वन्यस्य धारासलिलमिव ध-
नं दुर्गतस्येव दृष्टिर्जात्यन्धस्येव पङ्गोः पदविहृति-
रिव प्रीणनी प्रेमभाजाम् । पत्युर्माया क्रियायां प्र-
कटपरिणतिर्विश्वरक्षाक्षमायां मायामायामिनीं व-
स्त्रुटयतु महती नेमिरस्त्रेश्वरस्य ॥ ३३ ॥ त्राणं या

विष्टपानां वितरति च यया कल्प्यते कामपूर्तिर्न्स्थातुं यत्पुरस्तात्प्रभवति कलयाप्योषधीनामधीशः। उन्मेषो याति यस्या न समयनियतिं सा श्रियं वः प्रदेयान्न्यक्कृत्य द्योतमाना त्रिपुरहरदृशं नेमिरथेश्वरस्य ॥ ३४ ॥ नक्षत्रक्षोदभूतिप्रकरविकिरणश्वेतिताशावकाशा जीर्णैः पर्णैरिव द्यां जलधरपटलैश्चूर्णितैरूर्णुवाना। आजावाजानवाजानतरिपुजनतारण्यमावर्तमाना नेमिर्वात्येव चाक्री प्रणुदतु भवतां

संहतं पापतूलम् ॥ ३५ ॥ क्षिप्त्वा नेपथ्यशाटीमिव ज-
लदघटां जिष्णुकोदण्डचित्रां तारापुञ्जं प्रसूनाञ्ज-
लिमिव विपुले व्योमरङ्गे विकीर्य । निर्वेदग्लानिचि-
न्ताप्रभृतिपरवशानन्तरा दानवेन्द्रान्नृत्यन्नानाल-
याढ्यं नट इव तनुतां शर्म चक्रप्रधिर्वः ॥ ३६ ॥ दौर्ग-
त्यप्रौढतापप्रतिभटविभवा वित्तधाराः सृजन्ती ग-
र्जन्ती चीत्क्रियाभिर्ज्वलदनलशिखोद्दामसौदा-
मनीका । अव्यात्क्रव्यादवधूटीनयनजलभरैर्दिक्षु

नव्याननाव्यान्पुष्यन्ती सिन्धुपूरान्रथचरणपते-
र्नैमिकादाम्बिनी वः ॥३७॥ संदोहं दानवानामजस-
मजमिवालभ्य जाज्वल्यमाने वह्नावह्नाय जुह्वत्त्रि-
दशपरिषदे स्वस्वभागप्रदायी । स्तोत्रैर्ब्रह्मादिगीतै-
र्मुखरपरिसरं श्लाघ्यशस्त्रप्रयोगं प्राप्तः सङ्ग्रामसत्रं
प्रधिरसुरारिपोः प्रार्थितं प्रस्तुतां वः ॥३८॥

[इति नेमिवर्णनम् ।

उत्पातालातकल्पान्यसुरपरिषदामाहवप्रार्थिनी-

नामध्वानध्वावबोधक्षपणचणतमः क्षेपदीपोपमा-
नि।त्रैलोक्यागारभारोद्वहनसहमणिस्तम्भसंपत्स-
खानि त्रायन्तामन्तिमायां विपदि सपदि वोऽराणि
सौदर्शनानि॥३९॥ज्वालाजालप्रवालस्तबकिताशि-
रसो नाभिमावालयन्त्यः सिक्ता रक्ताम्बुपूरैः शक-
लितवपुषां शात्रवानीकिनीनाम्। चक्राक्रीडप्ररूढा
भुजगशयभुजोपघ्ननिघ्नप्रचाराः पुष्प्यन्त्यः कीर्ति-
पुष्पाण्यरकनकलताः प्रीतये वः प्रथन्तां॥४०॥ज्वा-

छाजालाब्धिमुद्रं क्षितिवलयमिवाबिभ्रती नेमिचक्रं
नागेन्द्रस्येव नाभेः फणपरिषदिव प्रौढरत्नप्रकाशा।
दत्तां वो दिव्यहेतेर्मतिमरविततिः ख्यातसाहस्रसं-
ख्या संख्यावत्संघचित्तश्रवणहरगुणस्यन्दिसंद-
र्भगर्भाम्॥ ४१॥ ब्रह्मेशोपक्रमाणां बहुविधविमत-
क्षोदसंमोदितानां सेवायै देवतानां दनुजकुलरिपोः
पिण्डिकाद्यङ्गभाजाम्। तत्तद्धामान्तसीमाविभजन-
विधये मानदण्डायमाना माभूनं भूयसा वो दिशतु

दशशती भास्वराणाममराणाम् ॥४२॥ ज्वालाकल्लोलमालानिबिडपरिसरां नेमिवेलां दधाने पूर्वेणाक्रान्तमध्ये भुवनमयहविर्भोजिना पूरुषेण। प्रस्फूर्जत्प्राज्यरत्ने रथपदजलधावेधमानैः स्फुलिङ्गैर्भद्रं वो विद्रुमाणां श्रियमरवितातिर्विस्तृणाना विधत्ताम् ॥ ४३ ॥ नासीरस्वैरभग्नप्रतिभटरुधिरासारधारावसेकानेकान्तस्मेरपद्मप्रकरसहचरच्छायया प्राप्य नाभ्या।मुक्तानीवाङ्कुराणि स्फुरदनलशिखादर्शित-

प्राक्प्रवालान्यव्याघातेन भव्यं प्रददतु भवतां दि-
व्यहेतेरराणि ॥ ४४ ॥ दावोल्कामण्डलीव द्रुमगण-
गहने बाडवस्येव वह्नेर्ज्वालावृद्धिर्महाब्धौ प्रवयासि
तमासि प्रातरर्कप्रभेव। चक्रे या दानवानां हयकर-
टिघटासंकटे जाघटीति प्राज्यं सा वः प्रदेयात्पदम-
रपरिषत्पद्मनाभायुधस्य॥४५॥ तापाद्दैत्यप्रतापात-
पसमुपचितात्त्रायमाणं त्रिलोकीं लोलैर्ज्वालाकला-
पैः प्रकटयदभितश्चीनपट्टाञ्चलानि । छत्राकारं श-

लाका इव कनककृताः शौरिदोर्दण्डलग्नं भूयासुर्भूषयन्त्यो रथचरणमरस्फूर्तयः कीर्तये वः॥४६॥ नाभीशालानिखातां नहनसमुचितां वैरिलक्ष्मीवशानां संयद्वारीहृतानां समनुविदधती काञ्चनालानपङ्क्तिम् । राज्या च प्राज्यदैत्यव्रजविजयमहोत्तम्भितानां भुजानां तुल्या चक्रारमाला तुलयतु भवतां तूलवच्छत्रुलोकम् ॥ ४७ ॥आ नेमेश्चक्रवालात्त्विष इव वितताःपिण्डिकाचण्डदीप्तेर्दीप्ता दीपा इवाराद्ध-

हनरणतमीगाहिनः पूरुषस्य। शाणे रोषाणितानां र-
थचरणमये शत्रुशौण्डिर्यहेम्नां रेखाः प्रत्यग्रलग्ना
इव भुवनमरश्रेणयः प्रीणयन्तु॥४८॥दीप्तैरर्चिःप्ररो-
हैर्दलवति विधृते बाहुनालेन विष्णोरुद्यत्प्रद्योतना-
भं प्रथयति पुरुषं कर्णिकावर्णिकायाम्। चूडालं वेद-
मौलिं कलयति कमले चक्रनाम्नोपलक्ष्ये लक्ष्मीं
स्फारामराणि प्रतिविदधतु वः केसरश्रीकराणि ॥
॥ ४९ ॥ धातुस्यन्दैरमन्दैः कलुषितवपुषो निर्झरा-

म्भःप्रपातानर्चिष्मत्या स्वमूर्त्या रथचरणगिरेर्नै-
मिनाभीतटस्य । व्याकुर्वाणारपाङ्क्तिर्वितरतु विभुता-
विस्तृतिं वित्तकोटीकोटीरच्छत्रपीठीकटककरि-
घटाचामरस्रग्विणीं वः ॥ ५० ॥

[इत्यरवर्णनम् ।

ऐक्येन द्वादशानामशिशिरमहसां दर्शयन्ती
प्रवृत्तिं दत्तः स्वर्लोकलक्ष्म्यास्तिलक इव मुखे
पद्मरागद्रवेण । देयाद्दैतेयदर्पक्षतिकरणरणप्रीणि-

ताम्भोजनाभिर्नाभिर्नाभित्वमुर्व्याः सुरपतिविभ-
वस्पर्शि सौदर्शनी वः ॥ ५१ ॥ शश्वश्श्यामे शताङ्ग-
क्षितिभृति तरलैरुत्तरङ्गे तुरङ्गैस्त्वङ्गन्मातङ्गनक्रे
कुपितभटमुखच्छायमुग्धप्रवाले । अस्तोकं प्रस्नु-
वाना प्रतिभटजलधौ पाटवं बाडबस्य श्रेयो वः
संविधत्तां श्रितदुरितहरा श्रीधरास्त्रस्य नाभिः॥५२॥
ज्वालाचूडालकालानलचलनसमाडम्बरा सांपरायं
यासावासाद्य माद्यत्सुरसुभटभुजास्फोटकोलाह-

ढाढ्या । दैत्यारण्यं दहन्ती विरचयति यशोभूति-
शुभ्रां धरित्रीं सा वश्चक्रस्य नक्रस्यदमृदितगजत्रा-
यिणी नाभिरव्यात् ॥ ५३ ॥ विन्दन्ती सांध्यमर्चि-
र्विदलितवपुषः प्रत्यनीकस्य रक्तैः स्फायन्नक्षत्रराशि-
र्दिशि दिशि कणशः कीकसैः कीर्यमाणैः । नाकौ-
कःपक्ष्मलाक्षीनवमदहसितच्छायया चन्द्रपादा-
न्राथाङ्गी विस्तृणाना रचयतु कुशलं पिण्डकाया-
मिनी वः ॥ ५४ ॥ निःसीमं निःसृताया भुजधरणि-

धराघाटतः कैटभारेराशाकूलंकषर्द्धैरहितबलमहा-
म्भोधिमासादयन्त्याः। चक्रज्वालापगायाश्चलदर-
लहरीमालिकादन्तुरायाः बिभ्रत्यावर्तभावं भ्रमयतु
भुवने पिण्डिका वः प्रशस्तिम् ॥ ५५ ॥ पाणौ कृत्या-
हवाग्रे प्रतिभटविजयोपार्जितां वीरलक्ष्मीमानीता-
यास्ततोऽस्याः स्वसविधमसुरद्वेषिणा पूरुषेण ।
प्रासादं वासहेतोर्विरचितमरुणैः रश्मिभिः सूचय-
न्ती नाभिर्वो निर्मिमीतां रथचरणपतेर्निर्वृतिं निर्वि-

घाताम् ॥ ५६ ॥डिण्डीरापाण्डुगण्डैररियुवतिमुखैः पिण्डिका कृष्णहेतेरुच्चण्डाश्रुप्रवर्षैरुपरततिलकैरु-क्षशौण्डिर्यचर्या । द्वित्रग्रामाधिपत्यद्रुहिणमदम-षीदूषिताक्षक्ष्माभृत्सेवाहेवाकपाकं शमयतु भव-तां कर्म शर्मप्रतीपम् ॥ ५७ ॥ पर्याप्तामुन्नतिं या प्रथयति कमलं या तिरोभाव्य भाति स्रष्टुः सृष्टेर्दवी-यः कुवलयमहितं या बिभर्ति स्वरूपम् । भूम्ना स्वे-नान्तरिक्षं कबलयति च या सा विचित्रा विधत्तां

दैतेयारातिनाभिर्द्रविणपतिपदद्रोहिणीं संपदं वः ॥५८॥ वाणीवाङ्गैश्चतुर्भिः सदसि सुमनसां द्योतमानस्वरूपा बाह्यन्तस्था मुरारेरभिमतमखिलं श्रीरिव स्पर्शयन्ती । दुर्गेवोग्राकृतिर्या त्रिभुवनजननस्थेमसंहारधुर्या मर्यादालङ्घनं वः क्षपयतु महती हेतिवर्यस्य नाभिः ॥५९॥ स्रग्भिः संतानजाभिर्मधुरमधुरसस्यन्दसंदोहिनीभिः पाटीरैः प्रौढचन्द्रातपचयसुषमालोपनैर्लेपनैश्च । धूपैः कालागरूणामपि सु-

रसुहृशो विस्रमर्चासु यस्या गन्धं रुन्धन्ति सा वश्चि-
रमसुरभिदो नाभिरव्यादभव्यात्॥६०॥अंहः संह-
त्यदग्ध्वा प्रतिजनिजनितं प्रौढसंसारवन्यादूराध्व-
न्यानधन्यान्महति विनतिभिर्धामनि स्थापयन्ती।
विश्रान्तिं शाश्वतीं या नयति रमयतां चक्रराजस्य
नाभिः संयन्मोमुह्यमानत्रिदशरिपुदशासाक्षिणी
साक्षिणी वः ॥ ६१ ॥

[इति नाभिवर्णनम् ।

श्रुत्वा यन्नाम शब्दं श्रुतिपथकटुकं देवनक्रीडनेषु
स्वैर्वैरिस्वैरवत्यो भयविवशधियः कातरन्यस्त-
शाराः । मन्दाक्षं यान्त्यमन्दं प्रतियुवतिमुखैर्द-
र्शितोत्प्रासदर्पैरक्षं सौदर्शनं तत्क्षपयतु भवतामेध-
मानां धनायाम् ॥ ६२ ॥ व्यस्तस्कन्धं विशीर्णप्र-
सवपरिकरं प्रत्तपत्रोपमर्दं संयद्वर्षासु तर्षातुर-
खगपरिषत्पीतरक्तोदकासु । अक्षं रक्षस्तरूणामम-
शनिवदशनैरापतन्मूर्ध्नि मूर्ध्नि स्तादस्त्राधीशितुर्वः

स्तबकितयशसे द्वेषिणां प्लोषणाय ॥ ६३ ॥ दीक्षां सङ्ग्रामसत्रे महति कृतवतो दीप्तिभिः संहताभि-र्जिह्वाले सप्तजिह्वे दनुजकुलहविर्जुह्वतो नेमिजुह्वा । वैकुण्ठास्त्रस्य कुण्डं महदिव विलसत्पिण्डिकावेदि-मध्ये दिश्याद्दिव्यर्द्धिदेश्यं पदमिह भवतामक्षतो-न्मेषमक्षम् ॥ ६४ ॥ तुङ्गाद्दोरद्रिशृङ्गाद्दनुजविज-यिनः स्पष्टदानोह्यमानां शत्रुस्तम्बेरमाणां शिरसि निपततः स्रस्तमुक्तास्थिपुञ्जे । रक्तैरभ्यक्तमूर्तेर्वि-

दलनगलितैर्व्यक्तवीरायितर्द्ध्हर्यक्षस्यारिभङ्गं ज-
नयतु जगतामीडितं क्रीडितं वः ॥ ६५ ॥ उन्मी-
लत्पद्मरागं कटकमिव धृतं बाहुना यन्मुरारेर्दीप्ता-
न्रश्मीन्दधानं नयनमिव यदुत्तारकं विष्टपस्य । च-
क्रेशार्कस्य यद्वा परिधिरभिदधद्दैत्यहत्यामिव द्रा-
गक्षं पक्षे पतित्वा परिघटयतु वस्तद्धढिष्ठां प्रतिष्ठाम्
॥ ६६ ॥ क्रीडत्प्राक्क्रोडदंष्ट्राहतिदलिताहिरण्याक्ष-
वक्षःकवाटप्रादुर्भूतप्रभूतक्षतजसमुदितारुण्यमुद्रं

समुद्रम् । उन्मीलत्किंशुकाभैरुपहसदमितैरंशुभिः संशयघ्नीमक्षं चक्रस्य दत्तामघशतशमनं दाशुषीं शेमुषीं वः ॥६७॥ पद्मोल्लासप्रदं यज्जनयति जगतीमेधमानप्रबोधां यस्य च्छायासमाना लसति परिसरे रोहिणी तारकाग्र्या । नानाहेत्युन्नतत्वं प्रकटयति च यत्प्राप्तकृष्णप्रयाणं त्रेधा भिन्नस्य धाम्नः समुदय इव तत्पातु वश्चाक्रमक्षम् ॥ ६८ ॥ रोचिर्भिः पद्मरा-

१ पा० शो ।

गद्रवसमसुषमैः शोभमानावकाशं प्रत्यग्राशोकरा-
गप्रतिभटवपुषा भूषितं पूरुषेण । अन्तःस्वच्छन्द-
मग्नोत्थितभृगुतनयं क्षत्रियाणां हतानामारब्धं शो-
णितौघैः सर इव भवतो दिव्यहेत्यक्षमव्यात्॥६१॥
मत्तानामिन्द्रियाणां कृतविषयमहाकाननक्रीडना-
नां सृष्टं चक्रेश्वरेण ग्रहणधिषणया वारिवद्वारणा-
नाम्॥ गम्भीरं यन्त्रगर्तं कमपि कृतधियो मन्वते
यत्प्रदेयादस्थूलां संविदं वस्त्रिजगदभिमतस्थूललक्ष्यं

तदक्षम् ॥ ७० ॥ प्राणादीन्संनियम्य प्रणिहितमन-
सां योगिनामन्तरङ्गे तुङ्गं संकोच्य रूपं विरचितद-
हराकाशकृच्छ्रासिकेन। प्राप्तं यत्पूरुषेण स्वमहि-
मसदृशं धाम कामप्रदं वो भूयात्तद्भूर्भुवःस्वस्त्रयव-
रिवसितं पुष्कराक्षायुधाक्षम् ॥ ७१ ॥ विद्वान्वीध्रे-
ण धाम्ना चरणनखभुवा बद्धवासस्य मध्ये चक्रा-
ध्यक्षस्य बिभ्रत्परिहसितजपापुष्पकोशान्प्रकाशा-
न्। शुभ्रैरभ्रैरदभ्रैः शरदि तत इतो व्योम विभ्राज-

मानं प्रातस्त्यादित्यरोचिस्ततामिव भवतः पातु
राथाङ्गमक्षम् ॥ ७२ ॥ श्रीवाणीवाङ्मृडान्यो विद-
धति भजनं शक्तयो यस्य दिक्षु प्राह व्यूहं यदाद्यं
प्रथममपि गुणं भारती पाञ्चरात्री । घोरां शान्तां च
मूर्तिं प्रथयति पुरुषः प्राक्तनः प्रार्थनाभिर्भक्तानां
यस्य मध्ये दिशतु तदनघामक्षमध्यक्षतां वः॥ ७३ ॥
रक्षःपक्षेण रक्षत्क्षतममरगणं लक्ष्यवैलक्ष्यमाजौ
लक्ष्मीमक्षीयमाणां बलमथनभुजे वज्रशिक्षानपेक्षे।

निक्षिप्य क्षिप्रमध्यक्षयति जगति यद्दक्षतां दिव्य-
हेतेरक्षामामक्षमां तां क्षपयतु भवतामक्षजिल्लक्ष्यम-
क्षम् ॥ ७४ ॥ [इत्यक्षवर्णनम् ।

ज्योतिश्चूडालमौलिस्त्रिनयनवदनः षोडशोत्तुङ्गबा-
हुः प्रत्यालीढेन तिष्ठन्प्रणवशशधराधारषट्कोणव-
र्ती । निःसीमेन स्वभूम्ना निखिलमपि जगत्क्षे-
मवन्निर्मिमाणो भूयात्सौदर्शनो वः प्रतिभटपरु-
षः पूरुषः पौरुषाय ॥ ७५ ॥ वाणी पौराणिकी यं

प्रथयति महितं प्रेक्षणं कैटभारेः शक्तिर्यस्येषुदंष्ट्रा-
नखपरशुमुखव्यापिनी तद्विभूत्याम् । कर्तुं यत्तत्त्व-
बोधो न निशितमतिभिर्नारदाद्यैश्च शक्यो दैवीं वो
मानुषीं च क्षिपतु स विपदं दुस्तरामस्त्रराजः ॥ ७६ ॥
रूढस्तारालवाले रुचिरदलचयः श्यामलैः शस्त्रजा-
लैर्ज्वालाभिः सप्रवालः प्रकटितकुसुमो बद्धसंघैः
स्फुलिङ्गैः । प्राप्तानां पादमूलं प्रकृतिमधुरया छाय-
या तापहृद्वो दत्तामुद्दोःप्रकाण्डः फलमभिलषितं

विष्णुसंकल्पवृक्षः ॥ ७७ ॥ धाम्नामैरंमदानां निच-
यमिव चिरस्थायिनां द्वादशानां मार्तण्डानां समूढं
मह इव बहुलं रत्नभासामिवर्द्धिम् । अर्चिःसंघात-
मेकीकृतमिव शिखिनां बाडबाग्रेसराणां शङ्कन्ते
यस्य रूपं स भवतु भवतां तेजसे चक्रराजः ॥ ७८ ॥
उग्रंपश्याक्षमुद्यद्भ्रुकुटि समुकुटं कुण्डलिस्पष्टदंष्ट्रं
चण्डास्त्रैर्बाहुदण्डैर्लसदनलसमक्षौमलक्ष्योरुकाण्ड-
म् । प्रत्यालीढस्थपादं प्रथयतु भवतां पालनव्यग्र-

मग्रे चक्रेशोऽकालकालेरितभटविकटाटोपलोपाय रूपम् ॥ ७९ ॥ चक्रं कुन्तं कृपाणं परशुहुतवहाव-ङ्कुशं दण्डशक्ती शङ्खं कोदण्डपाशौ हलमुसलगदा-वज्रशूलांश्च हेतीन् । दोर्भिः सव्यापसव्यैर्दधदतुल-बलस्तम्भितारातिदर्पैर्व्यूहस्तेजोभिमानी नरकवि-जयिनो जृम्भतां संपदे वः ॥ ८० ॥ पीतं केशे रिपोरप्यसृजि रथपदे संश्रितेऽप्युत्कटाक्षं च-न्द्राधःकारि यन्त्रे वपुषि च दलने मण्डले च स्वरा-

ङ्कम् । हस्ते वक्त्रे च हेतिस्तबकितमसमं लोचने मो-
चने च स्तादस्तोकाय धाम्ने सुरवरपरिषत्सेवितं दै-
वतं वः ॥ ८१ ॥ चित्राकारैः स्वचारैर्मितसकलजग-
ज्जागरूकप्रतापो मन्त्रं तन्त्रानुरूपं मनसि कलय-
तो मानयन्नात्मगुह्यान् । पश्चाङ्गस्फूर्तिनिर्वर्तितरिपु-
विजयो धाम षण्णां गुणानां लक्ष्मीं राजासनस्थो
वितरतु भवतां पूरुषश्चक्रवर्ती ॥ ८२ ॥ अक्षावृत्ताभ्र-
मालान्यरविवरलुठच्चन्द्रचण्डद्युतीनि ज्वालाजाला-

वलीढस्फुटदुडुपटलीपाण्डुदिङ्मण्डलानि । चक्रा-
न्ताक्रान्तचक्राचलचलितमहीचक्रवालार्तशेषाण्य -
स्त्रग्रामाग्रिमस्य प्रददतु भवतां प्रार्थितं प्रस्थितानि
॥ ८३ ॥ शूलं त्यक्तात्मशीलं सृणिरणुकघृणिः पट्ट-
सः स्पष्टसादः शक्तिः शान्तशक्तिः कुलिशमकुश-
लं कुण्ठधारः कुठारः । दण्डश्चण्डत्वशून्यो भवति
तनु धनुर्यत्पुरस्तात्स वः स्ताद्ध्रस्ताशेषास्त्रगर्वो रथ-
चरणपतिः कर्मणे शार्मणाय ॥ ८४ ॥ क्षुण्णाजानेय-

वृन्दं क्षुभितरथगणं सन्नसान्नाय्ययूथं क्ष्वेलासंरम्भ-
हेलाकलकलविगलत्पूर्वगीर्वाणगर्वम् । कुर्वाणः सां-
परायं रथचरणपतिः स्थेयसीं वः प्रशस्तिं दुग्धां दु-
ग्धाब्धिभासं भयविवशशुनासीरनासीरवर्ती ॥८९॥
दुह्यद्दोःशालिमालिप्रहरणरभसोत्तानिते वैनतेये वि-
द्राति द्राक्प्रयुक्तः प्रधनभुवि परावर्तमानेन भर्त्रा ।
निर्जित्य प्रत्यनीकं निरवधिकचरद्धास्तिकाश्वीय-
रथ्यं पथ्यं विश्वस्य दाश्वान्प्रथयतु भवतो हेतिरि-

न्द्रानुजस्य ॥ ८६ ॥ नन्दिन्यानन्दशून्ये गलति ग-
णपतौ व्याकुले बाहुलेये चण्डे चाकित्यकुण्ठे प्रम-
थपरिषदि प्राप्तवत्यां प्रमाथम् । उच्छिद्याजौ बलि-
ष्ठं बलिजभुजवनं यो ददावादिभिक्षोर्भिक्षां तत्प्राण-
रूपां स भवदकुशलं कृष्णहेतिः क्षिणोतु ॥ ८७ ॥
रक्तौघाभ्यक्तमुक्ताफललुलितलसद्वीचिवृद्धौ महा-
ब्धौ संध्यासंबद्धताराजलधरशबलाकाशनीकाश-
कान्तौ गम्भीरारम्भमम्भश्चरमसुरकुलं वेदविघ्नं

विनिघ्नन्निर्विघ्नं वः प्रसूतां व्यपगतविपदं संपदं चक्र-
राजः ॥ ८८ ॥ काशीविश्लोषचैद्यक्षपणधराणिजध्वं-
ससूर्यापिधानग्राहद्वेधात्वमालित्रुटनमुखकथाव-
स्तवः कीर्तिगाथाः । गीयन्ते किन्नरीभिः कनकगि-
रिगुहागेहिनीभिर्यदीया देयाद्दैतेयवैरी स सकलभु-
वनश्लाघनीयां श्रियं वः ॥ ८९ ॥ नानावर्णान्विवृण्व-
न्विरचितभुवनानुग्रहान्विग्रहान्यश्चक्रेष्वष्टासु मृ-
ष्टासुरवरतरुणीकण्ठकस्तूरिकेषु । आतारादर्णमा-

लावधिषु वसति यः पूरुषो वः स वध्याद्व्यध्वैरुद्धूतस-
त्त्वैरुपहितमबहिर्ध्वान्तमध्वान्तवर्ती ॥ ९० ॥ द्वात्रिं-
शत्षोडशाष्टप्रभृतिपृथुभुजस्फूर्तिभिर्मूर्तिभेदैः का-
लाद्ये चक्रषट्के प्रकटितविभवः पञ्चकृत्यानुरूपम् ।
अर्थानामर्थितानामहरहरखिलं निर्विलम्बैर्विलम्बैः
कुर्वाणो भक्तवर्गं कुशलिनमवतादायुधग्रामणीर्वः
॥ ९१ ॥ कोणैरर्णैः सरोजैरपि कपिशगुणैः षड्भिरु-
द्भिन्नशोभे श्रीवाणीपूर्विकाभिर्दधति विकसतः श-

क्तिभिः केशवादीन् । तारान्ते भूपुरादौ रथचरणग-
दाशार्ङ्गखड्गाङ्किताशे यन्त्रे तन्त्रोदिते वः स्फुरतु कृ-
तपदं लक्ष्म लक्ष्मीसखस्य ॥ ९२ ॥ दंष्ट्राकान्त्या क-
डारे कपटकिटितनोः कैटभारेरधस्तादूर्ध्वं हासेन
विद्धे नरहरिवपुषो मण्डले वासवीये । प्राक्प्रत्यक्सां-
ध्यसान्द्रच्छविभरभरिते व्योम्नि विद्योतमानो दैते-
योत्पातशंसी रविरिव रहयत्वस्त्रराजो रुजं वः

१ पा० शङ्खशार्ङ्ग ।

॥ ९३ ॥ कोणे क्वापि स्थितोऽपि त्रिभुवनविततश्च-न्द्रधामापि रूक्षो रुक्मच्छायोऽपि कृष्णाकृतिरन-लमयोऽप्याश्रितत्राणकारी । धारासारोऽपि दीप्तो दिनकररुचिरोऽप्युल्लसत्तारकश्रीश्चक्रेशश्चित्रभूमा वितरतु विमतत्रासनं शासनं वः ॥ ९४ ॥ शुक्रः शक्र स्तवस्ते सह दहन कलां काल तेऽयं न कालः किं वो रक्षांसि रक्षा तव फलतु पते यादसां पादसेवा। वायो ह्यद्योऽसि भर्तुस्त्यज धनद मदं सेव्यतां त्र्यम्बके-

ति प्राहुर्यद्यन्त्रपालाः स दनुजविजयी हन्तु तन्द्रा-
लुतां वः ॥ ९५ ॥ गायत्र्यणारचक्रे प्रथममनुसख-
स्मेरपत्रारविन्दे बिम्बं वह्नेस्त्रिकोणं वहति जयिज-
याद्यष्टशक्तौ निषण्णा । शोकं वोऽशोकमूले पदस-
विधलसद्भीमभीमाक्षभीमा पुंसो दिव्यास्त्रधामा पु-
रुषहरिमयी मूर्तिरस्यत्वपूर्वा ॥ ९६ ॥ पाश्चात्या-
शोकपुष्पप्रकरनिपतितैः प्राप्तरागं परागैः संध्या-
रोचिःसगन्धैः स्वपदशशधरं प्रेक्ष्य तारानुषक्तमाप-

ध्मानाबद्धकोशानिवसुरनिवहैरञ्जलीन्कल्प्यमानां-
श्चक्राधीशोऽभिनन्दन्प्रदिशतु सदृशीमुत्तमश्लोक-
तां वः ॥ ९७ ॥ रक्ताशोकस्य वेदस्य च विहितपदं
प्राप्तशाखस्य मूले चक्रैरस्त्रैस्तदाद्यैरपि महितचतु-
र्दिक्श्चतुर्बाहुदण्डम् । आसीनं भासमानं स्थितमपि
भयतस्त्रायतां तत्त्वमेकं पश्चात्पूर्वत्र भागे स्फुटनर-
हरितामानुषं जानुषाढ्यः ॥ ९८ ॥ प्राणे दत्तप्रयाणे
मुषितदिशि दृशि त्यक्तसारे शरीरे मत्यां व्यामोह-

वत्यां सतमसि मनसि व्याहते व्याहृते च । चक्रा-
न्तर्वर्ति मृत्युप्रतिभयमुभयाकारचित्रं पवित्रं तेज-
स्तत्तिष्ठतां वस्त्रिदशकुलधनं त्रीक्षणं तीक्ष्णदंष्ट्रम्
॥ ९९ ॥ यस्मिन्विन्यस्य भारं विजयिनि जगतां
जङ्गमस्थावराणां लक्ष्मीनारायणाख्यं मिथुनमनु-
भवत्यत्युदारान्विहारान् । आरोग्यं भूतिमायुः कृ-
तमिह बहुना यद्यदास्थापदं वस्तत्तन्नित्यं समस्तं
दिशतु स पुरुषो दिव्यहेत्यक्षवर्ती ॥ १०० ॥ पद्या-

इदं पुस्तकं श्रीकृष्णदासात्मज–गंगाविष्णुना स्वकीये
लक्ष्मीवेङ्कटेश्वर मुद्रणालये मुद्रितम्।
संवत् १९५३, शकाब्दाः १८१८.

पुस्तक मिलने का ठिकाना

गंगाविष्णु श्रीकृष्णदास,
'लक्ष्मीवेंकटेश्वर' छापाखाना,
कल्याण–मुंब

नां तत्त्वविद्याद्युमणिगिरिशाविध्यङ्गसंख्याधरा-
मर्चिष्यङ्गेषु नेम्यादिषु च परमतः पुंसि षड्विं-
तेश्च । संघैः सौदर्शनं यः पठति कृतमिदं कूरनारा-
यणेन स्तोत्रं निर्विष्टभोगो भजति स परमां चक्रसा-
युज्यलक्ष्मीम् ॥ १०१ ॥ इति श्रीकूरनारायणमु-
निप्रणीतं सुदर्शनशतकं समाप्तम् ॥ ॥

पुस्तक मिलनेका ठिकाना–गंगाविष्णु श्रीकृष्णदास,
"लक्ष्मीवेंकटेश्वर" छापाखाना–कल्याण–मुंबई.

भूषण और तनिश्लोकी
को इसका मूल्य २५ रु० पडेगा.
भाष्य १२००० ग्रन्थ भेटमें दिया
डेगा. डाकमहसूल प्रथम आनेसे पुस्तक
का कमिशन नहीं मिलेगा.
आदि तीन टीकाओंसे सहित छपके तैयार है.
है. की० ३ रु० ।

श्रीविष्णुसहस्रनाम.

णभाष्य निर्वचन और निरुक्ति इन तीन संस्कृत
छपके तैयार है, यह पुस्तक बहुत बडा है, कीमत ५ रु० ।

पुस्तक मिलनेका ठिकाना— गंगाविष्णु श्रीकृष्णदास,
"लक्ष्मीवेंकटेश्वर" छापाखाना कल्याण-मुंबई.

णिगिरिशाविंध्यङ्गसंख्याधरा-

च परमतः पुंसि षड्विं-

इति कृतमिदं कूरनारा-

ति स परमां चक्रसा-

कूरनारायणमु-

॥